

POLITINIS MOTERŲ DALYVAVIMAS PAŽANGAI: NUO ANALIZĖS IKI VEIKSMO

MOTERŲ ĮSITRAUKIMO IR DALYVAVIMO 2023 M. RINKIMŲ
Į VIETOS SAVIVALDYBIŲ TARYBAS IR MERUS REZULTATŲ
ANALIZĖ

LIETUVOS MOTERŲ
LOBISTINĖ ORGANIZACIJA

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Projektą finansuoja Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Moterų dalyvavimas savivaldos politikoje turi įtakos įvairioms vietos politikos svarstomoms problemoms ir jų sprendiniams. Dažniausiai problemos susijusios su kiekvienos savivaldybės bendruomenės viešaisiais reikalais, su vietos savivaldybės teritorijos socialinės, ekonominės ir aplinkosauginės raidos planavimu, su viešųjų paslaugų teikimo administraciniu reglamentavimu, planavimu, organizavimu, finansavimu bei kontrole. Neseniai įvykę savivaldos tarybų ir mer(i)ų rinkimų rezultatai kelia klausimą: ar keičiasi moterų įsitraukimas ir atstovavimas vietos savivaldybių tarybose, ar garsiau bus girdimas moterų balsas savivaldybių tarybų įgaliojimų, teisių ir pareigų įgyvendinime? Siekiant tolygaus ir prasmingo moterų dalyvavimo viešajame ir politiniame gyvenime, būtina atskleisti veiksnius, sudarančius sąlygas moterims būti išrinktoms į savivaldybės tarybą. Tam naudojama keletas antrinių duomenų šaltinių:

1. Oficiali informacija apie 2023 m. kovo 5 d. rinkimuose į savivaldybės tarybą išrinktus asmenis pateikiama internetiniame LR Vyriausiosios rinkimų komisijos puslapyje: savivaldybių tarybos narių Anketos, Biografijos, Turto ir pajamų deklaracijos. Išanalizuoti rinkimų į **60 savivaldybių tarybas duomenys, apimantys 1498 savivaldybės narius, iš kurių 498 (33,2 proc.) – moterys, 1000 (66,8 proc.) – vyrai.**

2. Oficiali informacija apie 2015, 2019, 2023 metų rinkimuose į savivaldybės tarybas 60-tyje savivaldybių išrinktus asmenis, pateikiama internetiniame Vyriausiosios rinkimų komisijos puslapyje³. Po to, skaičiuojama moterų dalis savivaldybės taryboje.

Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos mokslininkų grupė atliko moterų ir vyrų atstovavimo vietos savivaldybių tarybose rinkimų rezultatų statistinę analizę. Tyrime asmenų atstovavimo lygis savivaldybių tarybose analizuotas atskleidžiant, kiek skirtingi veiksniai ir jų sąveikos diferencijuoja savivaldybės tarybų narius pagal lytį.

2023 m. vietos savivaldybių tarybų rinkimuose į savivaldybių tarybas išrinkti 1498 asmenys, iš jų – 498 moterys (33,2 proc.) ir 1000 vyrų (66,8 proc.). Amžiaus grupėje nuo 20 iki 75 metų, kuriai priklauso dauguma savivaldybės tarybos narių, moterys sudaro 52,5 proc., vyrai – 47,5 proc. Tačiau, atsižvelgus į šį Lietuvos gyventojų vyrų ir moterų pasiskirstymą ir įvertinus 2023 m. rinkimų duomenis, nustatėme, kad **vyrų galimybė patekti į savivaldybių tarybą 2,2 karto didesnė nei moterų.**

Savivaldybės tarybų narius, diferencijuojant pagal lytį, išskyrėme 7 veiksmų grupes, todėl kiekvienoje apžvalgos dalyje apžvelgsime kiekvieną jų.

Politinio ir socialinio dalyvavimo veiksniai

Politinio ir socialinio dalyvavimo veiksmus indikuoja šie rodikliai

Moterų atstovavimas savivaldybės taryboje pagal partijų, politinių komitetų, rinkiminių koalicijų sąrašus.

Moterų savivaldybės tarybos narių dalis, skaičiuojant nuo savivaldybės tarybos narių, priklausiusių skirtingiems partijų, politinių komitetų, rinkiminių koalicijų sąrašams, skaičiaus nevienodas. Santykinai daug moterų savivaldybių tarybų narių buvo rinkiminiame Laisvės partijos sąrašė (69,2 proc., 9 moterys iš 13 išrinktų šios partijos narių), Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos sąrašė (42,9 proc., 25 moterys iš 57 narių), Lietuvos žaliųjų partijos rinkiminiame sąrašė (41,2 proc., 5 moterys iš 13 narių) bei partijos „Laisvė ir teisingumas“ sąrašė (40,0 proc., 22 moterys iš 55 narių). Šiek tiek didesnis moterų atstovavimo lygis nei bendrai visose Lietuvos savivaldybių tarybose yra Politinių komitetų sąrašė (36,1 proc.). Pažymėtina, kad visos šios partijos, politiniai komitetai yra santykinai negausios organizacijos, savivaldybių tarybose, vertinant Lietuvos mastu, gavo nedaug mandatų. Santykinai mažiausia dalis savivaldybės narių moterų, skaičiuojant nuo atitinkamame sąrašė buvusių savivaldybės tarybos narių skaičiaus, yra išrinkta iš savivaldybėse formuojamų partijų koalicijų, partijų ir rinkiminių susivienijimų koalicijų sąrašų (14,3 proc., 5 moterys iš 35 narių). Mažesnė moterų, išrinktų į savivaldybės tarybą, dalis nei bendrai visose Lietuvos savivaldybių tarybose Demokratų sąjungoje „Vardan Lietuvos“ sąrašuose (27,0 proc., 34 moterys iš 124 narių). Moterų, savivaldybės tarybos narių priklausančių kitų didžiųjų Lietuvos partijų sąrašams, dalis daugmaž atitinka bendrą išrinktų moterų dalį Lietuvos savivaldybėse.

Savivaldybių tarybų narių dalyvavimas politinių organizacijų veikloje.

Į politinių organizacijų rinkiminius sąrašus įtraukiami asmenys, ne tik priklausantys, bet ir nepriklausantys šiems politiniams dariniams. Politinėje partijoje, politiniame komitete, asociacijoje iki tapdami savivaldybės tarybos nariais, savo narystę deklaravo 80,4 proc. išrinktųjų tarybos narių, priklausomybės politinei organizacijai anketose nenurodė 19,6 išrinktų asmenų. Moterų ir vyrų, išrinktų į savivaldybių tarybas ir priklausančių politinėms

organizacijoms dalis iš esmės nesiskiria: narystės partijoje ar politiniame komitete savo anketoje nurodė 79,5 proc. visų išrinktų moterų ir 80,8 proc. visų išrinktų vyrų. Žvelgiant į moterų dalyvavimą politinių partijų veikloje, proporcijos išlieka panašios, kaip ir analizuojant statistiką pagal partijos rinkimų sąrašą: didžiausia dalis savivaldybės narių moterų iki rinkimų dalyvavo Laisvės partijos (58,3 proc.), Lietuvos lenkų rinkimų akcijoje-Krikščioniškų šeimų sąjungos (47,9 proc.), partijos „Laisvė ir teisingumas“ (47,1 proc.), Lietuvos žaliųjų partijos (41,7 proc.) veikloje.

Santykinai mažiausia dalis (mažiau nei 30 proc.), skaičiuojant nuo atitinkamai partijai priklausančių savivaldybės narių skaičiaus, partijos narių moterų išrinkta Demokratų sąjungoje „Vardan Lietuvos“ (27,2 proc.), Liberalų sąjūdyje (28,2 proc.), Lietuvos regionų partijoje (29,3 proc.), Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungoje (29,5 proc.).

Priklausymas ar nepriklausymas politinei organizacijai moterims, lyginant su vyrais nėra išskirtinis veiksnys. Tačiau priklausymas konkrečiai politinei organizacijai moterims gali sąlygoti vos padidėjusią ar sumažėjusią (priklausomai nuo partijos) galimybę gauti mandatą.

Savivaldybių tarybų narių(ės) politinio ar administracinio darbo patirtis.

Vienas iš veiksmų, lemiančių asmenų įtraukimą į partijų sąrašus ir jų reitingavimą yra politinio/administracinio darbo patirtis: darbas LR Seime ar savivaldybės taryboje, ministerijoje ar savivaldybės administracijoje. Tokią darbo patirtį turi 48,1 proc. išrinktų savivaldybės tarybos narių: 23 proc. – buvę savivaldybių tarybų nariai, 9,7 proc. – buvę merai, jų pavaduotojai, ar patarėjai, 11,3 proc. – savivaldybės administracijos darbuotojos/darbuotojai, 4,1 proc. – yra LR Seimo nariai ar dirba ministerijose. 51,9 proc. anketose politinio/administracinio darbo patirties ketverių metų laikotarpiu iki tampa savivaldybių tarybų nariais nenurodė.

Iš bendros vyrų ir moterų pasiskirstymo savivaldybių tarybose tendencijos išsiskiria buvusių mero patarėjų grupė, kurioje **išrinktų savivaldybių tarybų nariais vyrų ir moterų santykis yra lygus**. 11 proc. išrinktųjų savivaldybės tarybos narių yra savivaldybės administracijos darbuotojai. Moterų šioje grupėje sudaro didesnę dalį nei bendrai savivaldybių tarybų narių tarpe – 42,6 proc., vyrai – 57,4 proc. Tačiau, atsižvelgus į tai, kad moterų savivaldybės darbuotojų tarpe sudaro 69,4 proc., o vyrai – 30,6 proc., moterų ir vyrų, dirbančių savivaldybėje galimybių būti išrinktiems santykis yra 0,35. Vadinas, **moters darbas**

savivaldybės administracijoje, lyginant su savivaldybėje dirbančiais vyrais, nėra palankus veiksnys. Vyrams, savivaldybės darbuotojams, yra 2, 9 karto didesnė tikimybė tapti savivaldybės tarybos nariu nei moterims, dirbančioms savivaldybėje.

23 proc. savivaldybių tarybų narių jau turėjo darbo savivaldoje patirties. Skaičiuojant nuo savivaldybių tarybų narių, turėjusių darbo taryboje patirties, ir išrinktų kitai kadencijai, 30 proc. sudaro moterys. Atsižvelgiant į tai, kad 2019 metų rinkimų duomenimis, moterys savivaldybių tarybose sudarė 29,3 proc., toks rezultatas rodo, kad **moterų dalyvavimas savivaldybės taryboje yra palankus veiksnys būti išrinktai kitą kadenciją. Moteris – buvusi savivaldybės tarybos narė, turi 1,4 karto didesnę galimybę būti išrinkta, nei savivaldybės tarybos nariu buvęs vyras.** Į savivaldybių tarybas išrinktų moterų ir vyrų pasiskirstymų skirtumai pagal politinio administracinio darbo patirtį nėra dideli.

Gerokai mažesnis, nei skaičiuojant bendrai visose savivaldybių tarybose, moterų atstovavimo lygis yra tarp praeitoje kadencijoje ėjusių merų, merų pavaduotojų pareigas. Į savivaldybių tarybas yra išrinkti 31 LR Seimo narys. Jų tarpe, tik 5 moterys. Jų dalis yra mažiausia, lyginant su kitomis politinę administracinę patirtį turėjusių savivaldybės narių grupėmis pagal politinio ar administracinio darbo patirtį – moterys sudaro 16,1 proc. šioje grupėje. Ši dalis yra mažesnė, nei 2020 į LR Seimą išrinktų moterų atstovavimo lygis (27 proc.). **Vyras, Seimo narys, turi 1,9 karto didesnę galimybę būti išrinktas į savivaldybės tarybą nei moteris Seimo narė.**

Savivaldybių tarybų narių visuomeninis aktyvumas.

Visuomeninis pilietinis aktyvumas yra vienas iš galimų veiksmų, sąlygojančių asmens įsitraukimą į politiką, dalyvavimą partijos veikloje ir kandidatų į savivaldybių tarybas narių sąrašuose. Anketose dalyvavimą visuomeninėje veikloje nurodė 56,7 savivaldybių tarybų narių. Į savivaldybių tarybas išrinktos **moterys dažniau dalyvauja visuomeninėje veikloje nei vyrai:** į šias veiklas buvo įsitraukę 62,3 proc. moterų ir 54,0 proc. vyrų (skaičiuojant proc. nuo visų atitinkamai grupei priklausančių asmenų). Moterys, savivaldybių tarybų narės, dažniau nei vyrai, skaičiuojant nuo savivaldybės narių, dalyvavusių atitinkamose veiklose, skaičiaus, buvo meno kūrėjų organizacijų (73 proc.), kūrybinių organizacijų (53 proc.) narės, dažniau, lyginant su bendru vyrų ir moterų pasiskirstymu savivaldybės taryboje, dalyvavo savanorystės veiklose (46 proc.), rečiau – verslo asociacijose (23,5 proc.). **Į savivaldybių tarybas išrinktų moterų ir vyrų pasiskirstymų skirtumai pagal visuomeninį aktyvumą nėra dideli.**

Demografiniai veiksniai

Tyrime nagrinėjome demografinius veiksnius, paveikiančius moterų atstovavimo lygį savivaldybių tarybose, kuriuos aprašo šie rodikliai: 1) savivaldybių tarybų narių pasiskirstymas pagal amžių; 2) savivaldybių tarybų narių (vyrų ir moterų) pasiskirstymas pagal amžiaus kartas. Statistinis CHAID metodas* leido išskirti labiausiai tarpusavyje besiskiriančias grupes. Labiausiai savivaldybės tarybos narius, moteris ir vyrus, diferencijuojanti amžiaus riba - 56 metai.

*CHAID - *Chi-squared Automatic Interaction Detection* yra iteratyvus metodas, skirtas ieškoti kintamųjų sąsajų, apsprendžiančių atvejų klasifikaciją, naudojant Chi-kvadrato statistiką (van Diepen, Franses, 2006). Tai klasifikacijos metodas, kuris leidžia identifikuoti svarbiausius kintamuosius ir jų sąveikas modeliuojant priklausomą kintamąjį (analizuojamu atveju, savivaldybių tarybų narių lygį).

Savivaldybių tarybų narių pasiskirstymas pagal amžių.

Iki 56 metų moterys sudaro 37,9 proc. šio amžiaus savivaldybės tarybos narių, virš 56 metų – 25,9 proc. Pastebėti vyrų ir moterų, išrinktų į savivaldybės tarybą, amžiaus skirtumai: **į tarybas išrinktosios moterys yra jaunesnės, nei išrinktieji vyrai**: moterų amžiaus vidurkis – 49,8, mediana – 50, vyrų, atitinkamai, 52,1 ir 55. **Vyrų tarpe santykinai daugiau yra vyresnio amžiaus savivaldybės narių.**

Savivaldybių tarybų narių (vyrų ir moterų) pasiskirstymas pagal amžiaus kartas.

Remiantis Straus ir Howe (1991) kartų teorijos įžvalgomis, kartos skirstomos pagal gimimo laikmetį į: 1) "kūdikių bumo" arba **vyriausiųjų kartą** (gimusieji 1943-1960 m.); 2) **X kartą - vyresniųjų kartą** (gimusieji 1961-1981 m.); 3) **Y arba tūkstantmečio kartą** - 1982-2004 m. kartų gimimo laikotarpis; 4) **Z ar interneto kartą**, gimusieji nuo 2005 m. iki šiol. Vyriausiųjų kartos savivaldybių tarybos nariai sudaro 29,9 proc., X kartos – 48,6 proc., Y kartos – 21,3 proc. visų išrinktųjų. **Išsiskiria vyresniųjų kartą, kurioje savivaldybės tarybos narių moterų dalis yra mažesnė nei kitose kartose.**

Toliau apžvelgsime **išsilavinimo ir profesinių veiksnių grupę**. Tyrime nagrinėjome išsilavinimo ir profesinius veiksnius, paveikiančius moterų atstovavimo lygį savivaldybių tarybose, kuriuos aprašo šie rodikliai:

Savivaldybės tarybos narių išsilavinimas.

Dauguma į savivaldybių tarybas išrinktų asmenų turi aukštąjį bakalauro (įskaitant profesinį bakalaurą), išsilavinimą (51 proc.), ar magistro (31 proc.) išsilavinimą. Skaičiuojant nuo atitinkamą išsilavinimą turinčių savivaldybės tarybos narių skaičiaus, į savivaldybės tarybą išrinktos moterys santykinai rečiau turi aukštesnįjį (21,4proc.), tačiau dažniau magistro laipsnį (42,6 proc.). Moterų ir vyrų, turinčių daktaro laipsnį, dalis iš esmės nesiskiria nuo visų moterų ir vyrų, išrinktų į savivaldybių tarybas, proporcijų pagal lytį. Į savivaldybių tarybas išrinktų moterų ir vyrų pasiskirstymų skirtumai pagal politinį administracinį išsilavinimą nėra dideli.

Savivaldybės tarybos narių išsilavinimo sritys.

Savivaldybių tarybose daugiausia yra viešosios ir verslo vadybos mokslus (19,2), inžinerijos mokslus (14,4 proc.), ugdymo mokslus (12,8), socialinius mokslus (10,1 proc.) baigusių asmenų. 11,3 proc. išsilavinimo srities nenurodė.

Lyginant su bendra į savivaldybės tarybas išrinktų moterų dalimi, jos, skaičiuojant nuo atitinkamą išsilavinimą turinčių savivaldybės tarybos narių skaičiaus, **santykinai rečiau yra baigusios matematikos, informatikos ir fizinių mokslų ir inžinerijos studijas, veterinarijos, žemės ūkio mokslus ir teisę, dažniau – sveikatos, socialinius mokslus, verslo ir viešąją vadybą, ugdymo mokslus, humanitarinius mokslus ir menus.** Į savivaldybių tarybas išrinktų moterų ir vyrų pasiskirstymų skirtumai pagal išsilavinimo sritį yra vidutinio didumo.

Savivaldybės tarybos narių šeiminė padėtis.

Savivaldybių tarybose daugiausia yra išteklėjusių/vedusių asmenų (74,0 proc.). Nevedusių/netekėjusių yra 9,6 proc., išsiskyrusių – 5,7 proc., ir 3,1 proc. – našlių. Šeiminės padėties nenurodė 7,3 proc. Lyginant su bendra į savivaldybės tarybas išrinktų moterų dalimi, jos, skaičiuojant nuo atitinkamą šeiminei padėtei turinčių savivaldybės tarybos narių skaičiaus, **santykinai rečiau yra išteklėjusios (29,2 proc.), dažniau yra išsiskyrusios (51,8 proc.) ar našlės (57,4 proc.).** Į savivaldybių tarybas išrinktų moterų ir vyrų pasiskirstymų skirtumai pagal šeiminei padėtei nėra dideli.

Amžiaus grupėje nuo 20 iki 75 metų, kuriai priklauso dauguma savivaldybės tarybos narių, išteklėjė moterys sudaro 51,3 proc., o vedę vyrai – 48,7 proc. visų susituokusių (vedusiųjų). Atsižvelgus į šį Lietuvos gyventojų vyrų ir moterų pasiskirstymą ir įvertinus 2023 m. rinkimų

duomenis, **reali susituokusių (vedusiųjų) vyrų galimybė patekti į savivaldybių tarybą 2,6 karto didesnė nei moterų.**

Amžiaus grupėje nuo 20 iki 75 metų, kuriai priklauso dauguma savivaldybės tarybos narių, išsituokę moterys sudaro 60,0 proc., o išsituokę vyrai – 40,7 proc. visų išsituokusiųjų. Atsižvelgus išsituokusiųjų vyrų yra mažiau nei moterų ir įvertinus 2023 m. rinkimų duomenis, **reali išsituokusių vyrų galimybė patekti į savivaldybių tarybą 1,4 karto didesnė nei moterų.**

Amžiaus grupėje nuo 20 iki 75 metų, kuriai priklauso dauguma savivaldybės tarybos narių, niekada negyvenę santuokoje moterys sudaro 44,3 proc., o vyrai – 55,7 proc. šios grupės asmenų. Atsižvelgus negyvenusių santuokoje vyrų yra mažiau nei moterų ir įvertinus 2023 m. rinkimų duomenis, **realus negyvenusių santuokoje vyrų galimybė patekti į savivaldybių tarybą 1,3 karto didesnė nei moterų.**

Savivaldybės tarybos narių deklaruota apmokestinamųjų ir neapmokestinamųjų pajamų suma.

Duomenys atskleidžia, kad vyrai, savivaldybės tarybos nariai, turi daugiau metinių pajamų nei moterys savivaldybės tarybos narės. **Vyrų savivaldybių tarybų narių pajamų vidurkis yra daugiau kaip du kartus didesnis už moterų pajamų vidurkį,** tačiau, vyrų pajamų skirstinys turi didelių išskirčių (reikšmių, nutolusių nuo vidurkio daugiau kaip per tris standartinius nuokrypius), kurios stipriai iškreipia vidurkio reikšmę. Tiksliau vyrų ir moterų pajamų pasiskirstymą apibūdina 5 proc. nupjautasis vidurkis, kuris yra skaičiuojamas abiejose grupėse pašalinus 5 proc. didžiausių ir mažiausių reikšmių ir mediana – reikšmė, dalinant vyrų ir moterų grupes į dvi lygias dalis. **Moterų grupėje deklaruojamų metinių pajamų 5 proc. nupjautasis vidurkis yra 9,7 tūkst. eurų mažesnis už vyrų, o mediana mažesnė 3,2 tūkst. eurų. Vyrų grupėje deklaruota apmokestinamų ir neapmokestinamų metinių pajamų mediana yra 33,5 tūkst. eurų, moterų – 30,4 tūkst. eurų, arba 9,3 proc. mažesnė vyrų.**

Savivaldybės tarybos narių privalomas registruoti turtas.

Stebima ta pati tendencija, kaip ir deklaruojamų pajamų atveju: **savivaldybių tarybų nariai vyrai vidutiniškai turi daugiau turto nei moterys.** Tiriamų grupių medianų skirtumas – 16,8 tūkst. **Vyrų grupėje privalomo registruoti turto mediana yra 36,3 proc. didesnė moterų grupėje. 10-ties procentų turtingiausių moterų savivaldybės tarybos narių privalomas deklaruoti turtas**

yra didesnis nei 180 tūkst., tuo tarpu 10 proc. vyrų savivaldybės tarybos narių turtas yra didesnis nei 270 tūkst.

Rekomendacijos

1. Tyrimas patvirtina ir detalizuoja šeiminės padėties veiksnio įtaką siekiant proporcingo lyčių politinio atstovavimo. **Ištekėjusios vyresnio amžiaus moterys daug rečiau tampa savivaldybių tarybų narėmis nei vedę vyresnio amžiaus vyrai, o išsiskyrusios ar našlės vidutinio amžiaus (X kartos) moterys savivaldybių tarybų darbe dalyvauja santykinai dažniau nei ištekėjusios.** Į šį faktą reikėtų atsižvelgti skatinant moterų politinę lyderystę, kuriant šeimai palankią narystės politinėje organizacijoje aplinką.

2. Į savivaldybės tarybą išrinktos moterys yra labiau išsilavinę nei savivaldybių nariai vyrai, pasižymi didesniu pilietiniu aktyvumu (dažniau dalyvauja visuomeninėje veikloje), tačiau santykinai rečiau nei vyrai užima vadovo pareigas. Todėl, siekiant proporcingo lyčių politinio atstovavimo, svarbus moterų lyderystės atpažinimas ir pripažinsimas politinėje organizacijoje. Apie vyrų ir moterų politinę lyderystę remiantis mokslinių tyrimų duomenimis diskutuotina ne tik moterų politinėse ir visuomeninėse grupėse, bet ir visos politinės organizacijos mastu. Dar prasmingiau, LR moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo taikymą išplėtoti ir taikyti politinėms organizacijoms, t. y., politinės partijos ir komitetai, šalindami struktūrines moterų dalyvavimo politikoje kliūtis, įsipareigojami parengti lygių galimybių ar lyčių lygybės politikos gaires / planus, savo programiniuose dokumentuose. Nes, kai nepakankamą moterų atstovavimą priskiriame "pasiūlos" priežastims ("jos pačios nekandiduoja"), tuo demotyvuojame ir mažiname moterų politines ambicijas bei lūkesčius. Kai nepakankamą moterų atstovavimą priskiriame "paklausos" priežastims (politinės organizacijos aktualizuoja lyčių tolygesnį atstovavimą ir visuomenė pasigenda moterų politikoje ir valdyme), tuomet moterų motyvacija dalyvauti politikoje didėja.

Moterų atstovavimo lygis skirtingų savivaldybių tarybose gana stipriai varijuoja, išsiskiria gretimų savivaldybių grupės, kuriose moterų dalis savivaldybių tarybose yra santykinai didelė ir savivaldybių grupės, kuriose ji santykinai maža. Partijų lygmeniu ar net savivaldybių lygmeniu tikslinga organizuoti pasidalinimo gerąja patirtimi plėtojant moterų politinę lyderystę vietos savivaldoje renginius.

3. Lietuva priskiriama prie naujųjų pokomunistinių demokratijų, kuriose moterų politinė socializacija vyko taikant sovietines politines praktikas, ir tai atsiliepia požiūriui į lyčių kvotas. Nors fiksuojama, kad lyčių kvotų kaip sovietinio palikimo diskursas menksta, tačiau

neigiamos nuostatos dėl specialiųjų priemonių, galinčių padėti moterims užtikrinti politinį atstovavimą, išlieka, ypač tarp parlamentarų vyrų (Matonytė, Mejerė 2011). Svarstytinas specialiųjų priemonių įdiegimas, kurios iki šiol nėra Lietuvoje taikytos. Rekomenduojama Lietuvos vyriausybei sekti kitų Europos Sąjungos šalių pavyzdžiais įgyvendinant lyčių lygybės teisės aktus, kurie duoda teigiamų rezultatų gerinant politinį moterų dalyvavimą ir įtvirtinti efektyvesnį lygių galimybių politinį atstovavimą Lietuvos politinėje visuomenėje.

4. Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai rekomenduojama skelbiant rinkimų rezultatus detalizuoti moterų ir vyrų santykio savivaldybių rinkimuose duomenis. Tokiu būdu, būtų patenkinamas socialinis poreikis detaliau pažvelgti į moterų ir vyrų pusiausvyros dinamiką savivaldybių lygmenyje.

5. Rengiantis 2024 m. trejiems rinkimams, Lietuvos Respublikos Seimui, šalies politinėms partijoms skirti daugiau laiko ir pastangų gerinant visuomenės ir ypač rinkėjų supratimą bei žinias apie vykstančius politinius procesus. Skatinti kritinį Lietuvos rinkėjų mąstymą, tobulinant švietimo sistemą, kuriant politinius ir socialinius projektus, remiant politines NVO bei įvertinant lyčių lygybės svarbą politiniame dalyvavime.

6. Asmens, keliamo kandidatu vienmandatėje rinkimų apygardoje arba daugiamandatėje rinkimų apygardoje, paraiškiniame dokumente "kandidato anketa" papildyti kandidato anketinius duomenis: a) lytis (moteris, vyras, kita); b) tautybė.

9. Trūksta išsamių duomenų apie moterų politinį dalyvavimą regionuose, todėl tikslinga pasitelkti naujesnius metodus, pavyzdžiui, kompiuterizuotą duomenų rinkimą, kuris yra pigesnis ir greitesnis būdas rinkti 60-ties savivaldybių duomenis apie politinį moterų ir vyrų atstovavimą. Orientavimasis į atvirus duomenis ir galimybė jais pasinaudoti padidintų informacijos prieinamumą, reikalingą įvairiems tyrėjų ir moterų organizacijų vietos politikos tyrimų projektams bei apskritai, visuomenės informavimui.

Naudojantis šiais duomenimis, būtina pateikti nuorodą:

Tyrimą atliko Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos mokslininkų grupė (dr. V. Šidlauskienė, dr. V. Juknevičienė, mg. S. Balčiūnas), vykdant projektą „Politinis moterų dalyvavimas pažangai: nuo analizės iki veiksmo“ 2023 m. Projektą remia LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Projektas finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis.

POLITINIS MOTERŲ
DALYVAVIMAS PAŽANGAI:
NUO ANALIZĖS IKI VEIKSMO

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Projektą finansuoja Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Projekto koordinatorius:

LIETUVOS MOTERŲ
LOBISTINĖ ORGANIZACIJA

Projekto partneriai:

MOTERŲ UŽIMTUMO
INFORMACIJOS CENTRAS

KLAIPĖDOS SOCIALINĖS
IR PSICHOLOGINĖS
PAGALBOS CENTRAS

LYGIŲ
GALIMYBIŲ
PLĖTROS
CENTRAS

MOTERŲ
INFORMACIJOS
CENTRAS

